

समूह तथा सहकारीका कृषकहरुलाई भकारो सुधार तथा मलमूत्र व्यवस्थापन सहयोग कार्यक्रम कार्य सञ्चालन प्रक्रिया

(कृषि तथा पशु पन्छी विकास मन्त्रालयको मिति २०७७/०६/११ को मन्त्रिस्तरीय निर्णयबाट स्वीकृत)

१. पृष्ठभूमि

गोठ/खोर सफा भएमा पशुमा लाग्ने रोगहरुमा कमी आई पशुको उत्पादकत्व बढ्छ र पशुपालनको लागत पनि कम हुन्छ। त्यस विपरित गोठ/खोरमा पानी जम्ने, सूर्यको प्रकाश नपस्ने र पर्याप्त हावा नखेल्ने भएमा वा त्यहाँ उत्पादन हुने गोबर र मूत्रको उचित व्यवस्थापन नगरिएमा गोठमा उत्पन्न हुने विभिन्न ग्याँसहरु र त्यहाँ वृद्धि हुने जीवाणु, वीषाणु तथा ढुसीले गर्दा निमोनिया, थुनेलो जस्ता रोगहरु देखापर्ने गर्छन्। यसको अलावा गोठ सफा नभएमा उत्पादन हुने दूध स्वच्छ नभई दूध उपभोग गर्ने उपभोक्ताको स्वास्थ्यमा समेत प्रतिकूल असर पर्नसक्छ ।

बाली उत्पादनमा पशुको गोबर र मूत्रको प्रयोग परम्परागतरूपमा हुँदै आएको छ । तर, अधिकांश कृषकहरुले गोबर र मूत्रको उपयुक्त व्यवस्थापन नगर्दा गोबरमा हुने पोषकतत्वहरु नष्ट हुने वा खेर जाने गरेको पाइएको छ । यसको साथै भूमण्डलीय तापक्रम वृद्धिका लागि जिम्मेवार मिथेन लगायतका हरितगृह ग्याँसहरु उत्सर्जनमा पनि उग्राउने पशुहरुको महत्वपूर्ण भूमिका रहने गरेको छ ।

अतः पशुका रोगहरुमा कमी ल्याई पशुपालनको उत्पादन लागत घटाउन, मलमूत्रमा भएका पोषक तत्वहरुको संरक्षण गर्न र हरितगृह ग्याँस उत्सर्जन कम गर्न समेत गोठ-खोरको सुधार र मल तथा मूत्रको उचित व्यवस्थापन गरिनु जरुरी भएकोले नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय (मन्त्रिस्तर) बाट यो समूह तथा सहकारीका कृषकहरुलाई भकारो सुधार तथा मलमूत्र व्यवस्थापन सहयोग कार्यक्रम कार्य सञ्चालन प्रक्रिया स्वीकृत गरिएको छ ।

२. उद्देश्य

गोठ, खोर, भकारो सुधार र मलमूत्र व्यवस्थापन सहयोग कार्यक्रमका प्रमुख उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम छन्:

- क) गाई/भैंसीको गोबर तथा मूत्रको उपयुक्त व्यवस्थापन गर्ने ।
- ख) समूह तथा सहकारीका सदस्यहरु बीच गोठ तथा खोर सुधार गर्ने कार्य प्रदर्शन गर्ने ।
- ग) घरपालुवा पशुका रोगहरु कम गराई उत्पादन लागत घटाउने र उत्पादकत्व बढाउने ।
- घ) दूधको स्वच्छता वृद्धि गर्ने ।
- ङ) गोबरको उर्वरा शक्ति संरक्षण गर्ने ।
- च) हरितगृह ग्याँस उत्सर्जन न्यूनीकरणमा सहयोग गर्ने ।

